

Наше Слowo

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 21 (3432) Варшава, 28 травня 2023 року. Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

ро-
каг
рас
ка по-
кар
пат
ська

Народний дім у Перемишлі – спокій для митців. с. 2

XXXVI Ярмарок українського
фольклору в Кентшині. с. 10

Українське вчительське товариство
у Польщі у 1992-1999 роках. с. 14

ISSN 027-8254

9 770027 825238

2 1

Робота Саші Луньової

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Народний дім у Перемишлі – спокій для митців

«Не треба думати, що буде, не треба прислуховуватися, чи щось прилетить, – тривоги немає, є спокій. Насамперед він у думках. У таких умовах можна творити», – каже одна з українських мисткинь, яка мала можливість працювати протягом квітня в Перемишлі. З березня в Народному домі відбуваються творчі резиденції. За задумом організаторів, саме ця будівля на вулиці Костюшка 5 має бути темою робіт учасників проєкту.

– Я була в Перемишлі рік тому, коли почалася війна. Я з Херсона, куди не могла повернутися протягом усього року. Перемишль, Народний дім стали справжнім рідним домом. Чому називаю його домом? Тому, що це місто для мене означає безпеку, – розповідає Ксенія Каліберда, яка готує документальну драму за мотивами її розмов з людьми, котрих зустріла в Народному домі.

– У моєму місті кожного дня падають бомби та помирають люди. Перемишль – це для мене спокій, – продовжує вона.

Протягом року Ксенія побувала у восьми країнах. Тепер повертається додому, щоб закінчити свою драму. Вона одна з шести учасниць резиденції в НД, що відбулася у квітні. Кожна мисткиня зазначає, що саме в Народному домі змогла знайти спокій.

– На знак подяки за допомогу, яку я отримала, за те, що мене прийняли, хотіла б зробити свій внесок у ремонт будівлі та пожертвувати частину грошей від продажу моїх картин на підтримку цього українського місця в Перемишлі, – заявила Ліза Обуховська під час презентації своїх робіт.

Резиденції, які розпочалися в березні, скеровано до українських художників, скульпторів, майстрів приклад-

ного мистецтва, музикантів, композиторів, письменників, поетів, акторів, режисерів, танцюристів та інших митців. Проєкт, котрий ініціювало Об'єднання українців у Польщі (відділ у Перемишлі), триватиме до грудня.

– Ідея проєкту проста – допомогти митцям працювати під час війни, – зазначає Олександр Ярмола, лідер гурту «Гайдамаки», який є одним з кураторів артрезиденції. У команді кураторів є громадяни як України, так і Польщі.

– Митці, які вже були на наших резиденціях, питають, чи можуть приїхати ще раз. Нам хотілося б, але є інші, – додає Северин Данилейко.

Загалом у списку осіб, котрі подали заявки на участь у проєкті, – більше трьохсот імен. І кожного дня надходять нові анкети.

Для учасників резиденції виділено шість кімнат у Народному домі, які облаштовано саме для потреб цього проєкту. Кожного резидента організатори забезпечують також харчуванням та стипендією розміром 4 тис. злотих. Ці гроші можна використати на свої потреби, зокрема, щоб придбати речі, необхідні для мистецької праці, як-от фарби, пензлі тощо.

Митці можуть використовувати велике приміщення на першому поверсі будинку та актовий зал.

Тема робіт – Народний дім та Перемишль. Комуś це може видатись нудним, але куратори проєкту думають по-іншому.

– У кожного свої вуха, свої очі, емоції. Кожен по-своєму передає на полотні чи папері те, що почув і побачив. А коли брати ширше, то можна досліджувати цілу територію Надсяння, зокрема його музику. Ця земля дуже багата на музичну спадщину. Це можна вивчати і трансформувати через свій досвід, – вважає координатор проекту, який сам є членом кількох українських гуртів, зокрема київської «Хореї Козацької».

– Кожен з кураторів знається на чомусь своєму. Хтось – на музиці, хтось – на літературі, а хтось – на живописі. Тому можемо фахово обирати осіб на чергову резиденцію, – додає Олександр Ярмола.

У команді кураторів, окрім киян, є також представники української меншини Кася Комар-Мацинська, Ольга Пиж, Ігор Василик та Ліля Каліновська, польська активістка з Перемишля, які від початку повномасштабної війни в Україні долучилися до роботи в Народному домі.

Одна з основних проблем кураторів – кого взяти на наступні резиденції, бо зацікавлення дуже велике. Під час відбору учасників резиденції вирішальним є момент, в якій ситуації перебуває людина.

– Здається, що треба було б обирати найкращих. Проте ця ініціатива скерована до митців, які насправді цього потребують. Наприклад, покинули свій дім, бо там, звідки вони приїхали, не можна жити, а тим більш працювати. Буває, що їхнього дому вже немає, – пояснює координатор проекту.

Сама ідея не є новою. Інші країни теж роблять схожі резиденції. Найбільше їх було у 2022 році, зокрема в Польщі. Унікальність проекту Народного дому полягає в тому, що він стосується широкої творчої діяльності, не зосереджується на одному з мистецьких напрямів.

Протягом трьох місяців у Перемишлі вже були поети, прозаїки, художники, перформери. Проте резиденції скеровано теж до скульпторів, музикантів, композиторів, акторів, режисерів, танцюристів та інших представників творчих професій, зокрема журналістів.

– Маємо дуже багато позитивних відгуків. До речі, від резиденток, які вже їздили на різні стипендії до інших країн Європи. Одна з наших резиденток була, напевно, на двадцяти резиденціях. Звичайно, ще до війни. Але говорить, що проект у Перемишлі – на дуже високому рівні, – ділиться спостереженнями Северин Данилейко.

Важливо, що тут немає жорсткої вимоги, що на завершення резиденції треба презентувати свою роботу або залишити її. Є письменники, які були в Перемишлі й іще дописують свої твори в Україні.

– Ми плануємо прийняти за весь час резиденції 60 осіб. Може, буде більше. Але, коли приїжджає шість, – їм комфортно. І саме місто затишне, природа. Учасники навіть не повинні думати про те, що треба приготувати на обід. Ті, які вже тут були, говорять одне – протягом місяця могли нормально попрацювати. Це великий відпочинок для психіки, – заявляє Северин Данилейко.

Час перебування в резиденції – один місяць. Митців-резидентів визначають у результаті відбору після подання анкети. Більше інформації про творчі резиденції в Перемишлі можна отримати, написавши на електронну адресу: rezydencje.przemysl@ukraincy.org.pl •

ECE

Авторка – **Анастасія СЕРІКОВА**

Українка, родом із Сум, мешкає у Львові. Редакторка медіа-проекту *Ukraine*. Текст «Концерт для бубна та віолончелі» написано під час перебування на резиденції в українському Народному домі в Перемишлі. Базою для тексту стали документи 1930-х років, знайдені під час ремонту приміщення, і спогади мешканців та відвідувачів будинку різних років.

Концерт для бубна та віолончелі

– То ми тільки вшістьох ночуємо в Народному домі?

– Якщо не рахувати привида (хахаха).

– Хахаха.

Бо зі мною – всімох. Вони не бачили, як я щойно верхи на фіранці влетіла у вікно. Натомість жалілися:

що вночі хтось ходив коридорами,

що зникав інтернет,

що знов загубився ключ від бібліотеки.

Раніше тут теж губився ключ, щоправда не від бібліотеки – від читальні.

Коли я хочу згадати себе тодішню, то лечу праворуч, вздовж Ратушевої, до самого її кінця. У тридцятих там було гамірно, на початку сорокових – тісно й гірко, потім – пусто. Ще потім – зелено, а нині – склобетонно. Нині там музей.

Там є відділ сучасного мистецтва, експозиція ікон, рештки князів і мамонтів, а поряд – одяг моїх подруг. Ми носили чорні хутра й капелюхи, закривали обличчя віялами, а шиї – високими комірцями. Вдягали довгі мереживні рукавички й оксамитові накидки, а в дрібним бісером вишиті торебки клали перламутрові люстерка. Нас було теж шестеро, і ми приходили в Народний дім. Щомісяця платили по 25 злотих, щоб читати тут Квітку-Основ'яненка, Котляревського, Марка Вовчка, Кобилянську та Ірену Вільде, «Пригоди молодого лицаря» Спиридона Черкасенка, «Волинь» Самчука та «Нотатник» Юрія Липи, слухати хор і реферати про Крути, дивитися Коляду й Маланку, щоби бувати на святі Шевченка з оркестрою.

Мій чоловік тут грав у більярд і на бубні в оркестрі. Пам'ятаю, як у 38-му оркестру освістали. Мовляв, геть не готові, куди Народний дім дивиться! Насправді оркестра була готова, тоді просто лив сильний дощ, і музикантам розмокли ноти, а без нот вони не могли грати. Але мій Бубон грав і без нот. Стояв під дощем і грав.

8. ➔

Театральні майстер-класи в Народному домі

У Народному домі в Перемишлі розпочинається нова серія щотижневих театральних занять для дорослих «майстер-класи _повернення». Вони відбуватимуться щоп'ятниці о 18:00-20:00. Організатори запрошують до участі всіх, хто відчуває нестачу творчої активності, хоче знайти творчий спосіб, щоб проявити свої емоції, любить театр або просто хоче спробувати щось нове.

Перша відкрита зустріч відбудеться 26 травня. Майстер-класи проводитимуть двома мовами – польською та українською. Фото з архіву НД

Виставка «Тіло у війні» у Варшаві

25 травня у Варшаві заплановано вернісаж української візуальної художниці Світлани Аграновської «Тіло у війні».

Для розмови про травму війни вона знайшла візуальну метафору, яка, на її думку, досить проста та зрозуміла, – дерева. Зображуючи пошкоджені дерева, що мають деяку схожість з людськими тілами, художниця прагне залучити глядача до діалогу й хоче, щоб зображення було певним поштовхом, відправною точкою для роздумів над цією складною темою.

Виставка відбуватиметься в галереї «Дім» Українського дому у Варшаві (вул. Замєнгофа 1 / Zamenhofa 1) до 27 червня.

Міжнародний фестиваль церковної музики «Гайнівка 2023»

Уже в 42-й раз хори з усього світу виступатимуть у Польщі на найбільшому та найпрестижнішому фестивалі церковної музики – Міжнародному фестивалі православної церковної музики «Гайнівка», який відбудеться 25-28 травня в Білостоці.

Під час Фестивалю можна буде почути аматорські та професійні хори, учасниками яких є віряни не лише православної церкви, а й католики, греко-католики, протестанти, старообрядці, мусульмани, буддисти, а також світські хори.

Фестиваль відбувається щорічно з 1982 року. До цього часу в ньому взяли участь 944 хори з 44 країн Європи, Азії, Північної Америки, Африки та Австралії.

Кожного року на Фестивалі в Білостоці виступають хори з України, а також українські виконавці з Польщі. Кілька разів серед учасників був український чоловічий хор «Журавлі».

Іспити на атестат зрілості 2023

23 травня випускники середніх шкіл у Польщі завершили кількатижневий «матуральний марафон» (випускні іспити – пол. «matura»). Цього року іспити на атестат зрілості складало 64 випускники шкіл з українською мовою навчання. Це на 21 студента менше, ніж рік тому.

Найбільше цьогорічних абітурієнтів писало матуру в Гурові-Ілавецькому (Вармінсько-Мазурське воєводство) – 27 осіб. У Білому Борі (Західнопоморське воєводство) – 15 випускників, серед яких один учень, котрий приїхав до Польщі після 24 лютого 2022 року. У Лігніці (Нижньосілезьке воєводство) – 17 осіб. Найменше матуристів було в Перемишлі (Підкарпатське воєводство) – лише 5 осіб.

Цьогорічний тритижневий період екзаменів розпочався 4 травня іспитом з польської мови. Окрім цього, учні склали математику та іноземну мову. Також кожен обов'язково мав написати щонайменше один іспит розширеного рівня.

«Цього року на розширеному рівні найбільше учнів складало екзамени з історії, біології, математики», – зазначає директорка школи в Гурові-Ілавецькому Марія Ольга Сич.

Результати саме цього екзамену мають допомогти матуристам вступити до обраного університету чи інституту.

Вихованці шкіл, в яких навчання відбувалося мовою меншини, обов'язково складали іспит із цього предмету. Українську мову учні могли написати упродовж двох днів: 16 травня (основний рівень) та 17 травня (розширений рівень). 22 травня охочі складали усний екзамен з лемківської мови.

«У нас діти виходили з іспитів загалом задоволені», – зазначає директорка білобурської школи Дорота Стефанська-Джевецька.

Але перш ніж матуристи дізнаються остаточні результати іспитів, доведеться трохи почекаати – їх буде оголошено 7 липня. Особи, які не складуть якийсь предмет, зможуть перездати його в серпні.

Премія Кольберга для лемківського ансамблю

В 48-й раз премію Оскара Кольберга «За заслуги перед народною культурою» отримають митці, які працюють у галузі образотворчого мистецтва та ремесел, літератури, співу, інструментальної музики та танцю. 9 травня журі конкурсу оголосило цьогорічних переможців.

Одним з двох лауреатів у категорії для фольклорних колективів став ансамбль пісні й танцю «Ластівочка» з Пшемкова з Нижньої Сілезії, що був заснований у 2000 році. Їхній репертуар містить багато народних і обрядових пісень, переданих усно дідами та прадідами членам ансамблю. Крім Лемківських ватр у Польщі, вони неодноразово брали участь в інших фольклорних фестивалях, зокрема Між-

народному фестивалі гірського фольклору в Закопаному, Національному конкурсі традиційного народного танцю в Ряшеві та Тижні бескидської культури.

Премія Оскара Кольберга – нагорода, яку вручають у Польщі з 1974 року за особливі заслуги та діяльність на благо народної культури. Має статус найголовнішої загальнодержавної відзнаки за прижиттєві досягнення в галузі народної культури, за творчі, мистецькі та наукові досягнення, а також діяльність на підтримку традиційної регіональної культури.

Урочиста гала-церемонія нагородження цьогорічних лауреатів відбудеться в липні в Королівському замку у Варшаві. Фото з фейсбук-сторінки ансамблю

«Володимирові читання» в Гданську

14 травня, після недільної служби, у греко-католицькому Конкattedральному соборі св. Варфоломія й Покрови Пресвятої Богородиці в Гданську відбулася чергова лекція в межах «Володимирових читань». Цього разу прозвучала доповідь отця Євгена Гавришина про Україну на тему «Ідеологія „руського“ мира в контексті війни в Україні». Подія відбулася напередодні 8-ї річниці відкриття пам'ятника князю св. Володимирові Великому в Гданську, що розташований на прицерковній площі.

Організаторами події були Єпархіяльний санктуарій св. Володимира Великого у Гданську та Українське християнське братство св. Володимира в Польщі.

Нова збірка від Василя Шляхтича

Вийшла вже сьома збірка поезій Василя Шляхтича, українського поета-самоука, який народився в селі Улюч у Підкарпатському воєводстві. Вона має назву «Мій поетичний сад – II частина». Найновіше видання містить багато про рідне село автора. Саме там 27-28 травня відбувається чергова Улюцька ватра, з'їзд колишніх жителів села та їхніх нащадків. Ймовірно, що нову збірку Василя Шляхтича можна буде придбати на місці. Рецензію на книгу читайте в найближчих номерах газети.

Церковне свято та допомога в Битові

6 травня греко-католицька парафія в Битові (Поморське воєводство) та місцевий гурток ОУП організували захід на Свято Юрія, покровителя храму в цьому місті. Святкування почалося з літургії, а опісля відбувся концерт, присвячений роковинам Тараса Шевченка, Дню матері та батька. У програмі були виступи дітей з пунктів навчання української мови в Битові (підготувала вчителька Мирослава Ганаско) та Божитухомі (підготувала Мирослава Міцишин). Також заспівали солістка Вероніка Прихожденко та жіночий вокальний гурт, до складу якого входять українки з місцевої парафії й ті, які нещодавно приїхали до міста; керівниця гурту – Ілона Сорока. На завершення гості мог-

ли придбати солодощі, теплі напої, вареники та борщ. Тим часом для наймолодших було організовано гаївки, танці та ігри на прицерковній площі. Зустріч мала благодійний характер, а всі зібрані кошти підуть на підтримку ЗСУ. Гроші передано для Фонду «Магія Карпат», волонтери якого возять допомогу для українських військових.

Фото з архіву організаторів

Конференція про сакральність українства

Понад 110 науковців, практиків індустрії туризму, профільних урядовців та здобувачів профільної вищої та середньої освіти стали учасниками Міжнародної науково-практичної конференції «Сакральне та туризм». Вона відбулась 28 квітня в дистанційній формі. Захід є важливим як для філософів і туризмологів, так і для практиків. Ініціювали конференцію кафедра країнознавства та туризму Університету ім. Т. Шевченка в Києві та Інститут досліджень діаспори, а співорганізаторами були, зокрема, кафедра україністики Варшавського університету та Підляський науковий інститут.

У своїх доповідях учасники зі Швеції, Польщі, Чехії та низки українських міст висвітлили та проаналізували питання релігійного й паломницького туризму в Україні та світі, втрат релігійного та паломницького туризму через воєнні дії, їхні наслідки. Також обговорено роль реклами та інновацій в організації паломницьких і релігійних турів.

Одна з доповідей була про розташування та стан найцінніших українських сакральних пам'яток на теренах Польщі. Про це говорив заступник директора Підляського наукового інституту Юрій Гаврилюк. Українець з Підляшшя розповів про руйнування храмів у першій половині минулого століття: спочатку православних церков на Холмщині й Підляшші, а потім і греко-католицьких на Надсянні, Лемківщині й Західній Бойківщині. На цьому просторі, заселеному українцями, існувало більше тисячі храмів. З них уціліла приблизно половина.

Електронний варіант збірки матеріалів конференції буде розміщено на офіційному сайті географічного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка, друкований – передано в дар співорганізаторам заходу та центральним бібліотекам.

Ігор ВИННИЧЕНКО,
директор Інституту досліджень діаспори

Новий генеральний консул України в Любліні

У квітні генеральним консулом України в Любліні став Олег Куць.

«Хочу подякувати керівництву за довіру та підтримку! Це справді надихає та додає ще більше сил та цілеспрямованості. Також дякую нашим захисникам, які захищають не лише нашу рідну Україну, а й увесь цивілізований світ», – читаємо на фейсбук-сторінці Олега Куця.

Водночас дипломат подякував усім, з ким працював у Варшаві та в усій Речі Посполитій від першого дня російського вторгнення в Україну.

«Цей рік був дуже важким і відповідальним, але водночас він показав усю силу й могутність українського та польського народів. Коли ми разом, ми непереможні!» – додає у своєму пості Олег Куць.

Протягом останніх трьох років дипломат був радником-посланником Посольства України у Варшаві.

**Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА**

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Україна невдовзі отримає літаки F-16

США погодилися надавати Україні винищувачі F-16. Наразі терміни надання літаків не встановлені, але вже найближчим часом США та союзники вирішать, коли фактично надати винищувачі, скільки і хто їх надасть, тобто F-16 не обов'язково надходитимуть безпосередньо з США. Виникла так звана «коаліція винищувачів», коли одна країна дозволяє використовувати F-16, інші – тренують українських пілотів, а треті – надають власне самі літаки. Так, наприклад, Велика Британія погодилась улітку розпочати навчання українських пілотів і вже зараз працює з іншими країнами над можливим наданням винищувачів, а французький президент Емманюель Макрон заявив про «відчинені двері» для навчання пілотів з України.

F-16. Фото з Вікіпедії

«Історичне рішення про передачу F-16 стане поштовхом на шляху до нашої перемоги, – зазначає речник Повітряних сил України Юрій Ігнат. – Щодо кількості, безумовно, ніхто не буде передавати поштучно ці літаки. Ці літаки будуть передаватися підрозділами. Авіаційні підрозділи – це щонайменше ескадрилья. В нашому варіанті – це 12 плюс літаків. У західних партнерів ескадрилья має більше – до 18 літаків. Таким чином, кілька десятків літаків може бути передано Україні спочатку для вирішення поточних завдань». Однак, за словами Ігната, кількість переданої техніки «не буде зараз широко оприлюднюватись».

«Коли будуть F-16, ми виграємо цю війну, – вважає Юрій Ігнат. – Якщо ці літаки прийдуть в Україну, вони стануть на бойове чергування у різних регіонах на наших оперативних аеродромах. Ми наголошували нашим партнерам про необхідність для України F-16, бо не можемо ми тими засобами ППО, які існують ще з радянських часів, перекрити всю територію України. Ми отримуємо постачання західних систем ППО: NASAMS, IRIS-T, Patriot та вже SAMP/T, а також ППО сухопутних військ, з основних – Crotale, Gepard, Avenger. Територія країни та протяжність державного кордону велика, а лінія фронту, враховуючи Білорусь, Придністров'я та чорноморське узбережжя – понад 2,5 тис. км. Відповідно, перекрити комплексами ППО, на жаль, все не вдається. Тому нам потрібен F-16, у якого є винищувальне прикриття, він також є частиною ППО. Винищувач може працювати по повітряних цілях як знизу, так і зверху. Там, де немає ППО, буде працювати F-16».

Ігнат додав, що радянські МіГ та Су неспроможні наразі ефективно та якісно відпрацьовувати по дронах-камікадзе, таких як «шахеда», а також проти крилатих ракет. За його словами, F-16 створений, щоб стати частиною ППО

та ефективно перехоплювати такі типи повітряних цілей. Крім того, з цим винищувачем у разі зросте ефективність застосування ракет HARM, керованих авіабомб JDAM і так далі. F-16 допоможе наземним військам ЗСУ швидко деокупувати українські території, бо буде завдавати удари по ворожих командних пунктах, військових угрупованнях, логістичних ланцюгах постачання. Ці винищувачі також мають протикорабельні ракети. Речник повітряних сил наголосив, що F-16 – багатоцільовий літак, який може працювати по наземних, повітряних та надводних цілях, бо має на озброєнні ще й ракети «Гарпун».

Також треба зазначити, що Велика Британія 11 травня повідомила про передання Україні ракет Storm Shadow, дальність польоту яких становить 250 кілометрів. Це найбільш далекобійна зброя, яку ЗСУ отримали від союзників з початку війни.

Нічні обстріли України, збиття «Кинджалів», рекордні втрати російської авіації

росіяни посилили обстріли України, намагаючись зупинити контрнаступ ЗСУ. У травні, зокрема, почастишали їхні нічні атаки «шахедами» та ракетами на столицю. Проте ППО, посилене, в тому числі, системами Patriot, відмінно справляється зі своїм завданням і відбиває більшість атак.

Так, наприклад, за інформацією Повітряних сил України (дані подані вибірково), 28 квітня знищено 21 із 23 крилатих ракет та 2 БПЛА, 1 травня знищено 15 із 18 крилатих ракет, 3 травня знищено 21 з 26 «шахедів», 8 травня знищено 35 з 35 «шахедів», а в ніч з 8 на 9 травня знищено 23 із 25 крилатих ракет, в ніч на 14 травня знищено 25 БПЛА та 3 крилаті ракети.

Однією з головних подій стало збиття російських гіперзвукових «Кинджалів», які вважалися «чудо-зброєю» путіна. Командувач Повітряних сил ЗСУ, генерал-лейтенант Микола Олещук 6 травня повідомив, що у ніч на 4 травня українським військовим **вперше** вдалося збити російську аеробалістичну ракету «Кинджал» за допомогою зенітно-ракетного комплексу Patriot. Згодом цю інформацію офіційно підтвердили і в Пентагоні.

А в ніч на 16 травня вдалося знищити вже **6 з 6 «Кинджалів»** – **рекордний результат**, а також 9 «Калібрів» та 3 балістичні ракети.

У ніч на 18 травня знищено 29 крилатих ракет, у ніч на 22 травня знищено 20 ударних БПЛА та 4 крилаті ракети, а також наприкінці доби 21 травня в територіальних водах України на Херсонщині «отрицательного взлета» зазнав російський винищувач Су-35.

У травні відбулася рекордна одноденна втрата в російській авіації. Удень 13 травня російське інформаційне агентство ТАСС із посиланням на джерела в екстрених службах заявило, що у Брянській області росії розбився винищувач-бомбардувальник Су-34 та гелікоптер Мі-8. Невдовзі російські ЗМІ повідомили, що на території регіону також зазнали катастрофи гелікоптер Мі-8 та винищувач Су-35. Усі чотири російські повітряні судна були збиті майже одночасно неподалік кордону з Україною, екіпажі літаків та гелікоптерів загинули, зазначені апарати входили до складу однієї авіагрупи. «Винищувачі мали завдати ракетно-бомбового удару по цілях на території Чернігівської області України, а гелікоптери їх підстрахувати, щоб у тому числі підібрати екіпажі Су, якщо вони будуть збиті вогнем противника. На аеродром не повернулися всі чотири машини», – зазначається в повідомленні російського «Комерсанту».

Коментуючи «чорний день» для російської авіації, речник Повітряних сил ЗСУ Юрій Ігнат зауважив, що розбити-ся могли не чотири, а п'ять повітряних суден. «Здіймалися вертольоти, ударна група авіаційна здійснювала атаку України з півночі, з Брянської області. Вони це роблять щодня. Здійснювали удари керованими авіабомбами. Там вже мова про третій гелікоптер іде, тому п'ять загалом, мабуть. Власне, навалилися на якісь неприємності», – сказав Юрій Ігнат.

Повстає реєстр збитків від агресії росії

43 держави схвалили угоду про реєстр збитків від агресії РФ, що прокладає шлях до отримання від неї компенсацій. 17 травня на саміті Ради Європи в Ісландії підписали угоду про реєстр збитків від агресії РФ, що буде розташований у Гаазі. Угоду підтримали або пообіцяли підтримати після завершення внутрішніх процедур 43 держави, у тому числі усі держави G7 (включаючи США, Канаду та Японію, що не є членами Ради Європи). Загалом у складі Ради Європи – 46 членів. 6 держав-членів РЕ (Азербайджан, Вірменія, Боснія, Угорщина, Сербія, Туреччина) вирішили не долучатися до цієї «антиросійської» домовленості. Договір передбачає створення бази даних для фіксації доказів втрат або збитків, завданих державі Україна, фізичним та юридичним особам через протиправні дії РФ, починаючи з 24 лютого 2022 року. Також у цю базу даних вноситимуть фінансові претензії постраждалих до РФ. Передбачається, що узгоджені та підтверджені претензії будуть реалізовані згодом, коли міжнародна спільнота узгодить механізм компенсації та джерела його наповнення.

Затримано голову Верховного Суду України

16 травня Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізована антикорупційна прокуратура заявили про затримання голови ВСУ Всеволода Князева через підозру в отриманні хабаря у майже 3 млн доларів. Директор НАБУ Семен Кривонос заявив, що це – найбільш резонансна справа в історії роботи НАБУ та САП і найбільше викриття в судовій гілці влади. Князева взяли під варту з альтернативою 107 млн грн застави. Слідство вважає, що він, у змові з нотаріусом Кирилом Горбуровим та адвокатом Олегом Горецьким, організував схему з одержання хабарів за ухвалення потрібних судових рішень. За злочин, у якому підозрюють суддю, передбачено покарання до 12 років у в'язниці. За версією обвинувачення, Горбуров шукав клієнтів, Горецький вів перемовини з Князевим, а той домовлявся з суддями ВСУ. У січні 2023 року представники олігарха Костянтина Жеваго попросили Горецького посприяти ухваленню необхідного судового рішення у справі щодо Полтавського гірничо-збагачувального комбінату, що належить олігарху. Князев погодився й оцінив свої «послуги» в 1,8 млн доларів, а загальна сума хабаря після всіх обговорень склала 2,7 млн доларів. Зрештою Велика палата Верховного Суду задовольнила касаційні скарги представників Жеваго, і 3 травня учасники злочинної організації отримали перший транш. 15 травня було передано другу частину, яку й зафіксували «на гарячому» НАБУ і САП. Із засідання Вищого антикорупційного суду 18 травня стало відомо, що Князев просив ймовірних спільників розфасувати частину неправомірної вигоди в 10 пакетів по 100 тис., два по 150 тис. і один – 50 тис. Слідство припускає, що ці

пакети призначалися для інших суддів Великої палати. Всеволод Князев стверджує, що постанова, винесена ВП ВСУ, є законною і вона була б такою і без домовленостей. При обшуку в службовому кабінеті судді знайшли понад 1 млн доларів готівкою. Князев спочатку казав, що це не його гроші – туди їх міг покласти на зберігання будь-хто, але потім заявив, що це гроші, які він накопичив за час роботи суддею. Також ВАКС обрав запобіжний захід у вигляді тримання під вартою з правом внесення застави у 80 млн грн ймовірно-му спільнику Князева – адвокату Олегу Горецькому.

Україна отримала 6-те місце на Євробаченні

13 травня відбувся фінал пісенного конкурсу Євробачення. На ньому перемогла шведська співачка Лорін з піснею Tattoo, а український гурт Tvorchi посів шосте місце. Співаки автоматично потрапили до вирішальної частини конкурсу, не виступавши у півфіналах, як учасники від країни-переможниці минулого року. Загалом Україна отримала 243 бали: 54 від журі та 189 від глядачів. У 2022-му році на конкурсі переміг гурт Kalush з піснею «Стефанія», тож пісенна подія зараз мала би відбуватися в Україні, проте через війну Євробачення-2023 пройшло у Великій Британії у місті Ліверпуль. Гурт Tvorchi вийшов на сцену після того, як росіяни обстріляли їхнє рідне місто Тернопіль. Вони відреагували на атаку, показавши у прямому ефірі табличку з написом Ternopil. Музиканти проекту – Андрій Гуцуляк та Джефрі Кенні – познайомилися у Тернополі, де вони обидва вчилися у медичному університеті. Джефрі Кенні приїхав в Україну у 2014 році з Нігерії, він – вокаліст і автор текстів, а Гуцуляк – музичний продюсер. Гурт записав чотири студійні альбоми і виконує пісні українською та англійською мовами. Джефрі не має українського громадянства і після повномасштабного вторгнення росії в Україну міг виїхати з країни, але не зробив цього. На Євробаченні співаки виконали пісню Heart of Steel («Сталеве серце»), яку написали спеціально для конкурсу. В інтерв'ю вони пояснювали, що пісня несе важливий меседж про український «сильний народ зі сталевими серцями».

Tvorchi. Фото з фейсбук-сторінки гурту

Але з музикою дійсно були проблеми. Люди тоді масово стали відмовлятися платити членські внески, бо їх відстрашували вправи оркестри, «були їм не милі для уха». У Домівці думали навіть зліквідувати оркестру або підшукати для неї іншого приміщення.

Теперішні шестеро гостей живуть якраз там, де оркестранти складали інструменти, ходять на кухню заложу, де грав мій Бубон. Малюють, пишуть, шукають щось у старих паперах. Сьогодні мені нагадали з тих старих паперів, що 2 серпня 1939-го ми запланували осінні концерти, вирішили читати більше рефератів і провести санітарний і бібліотекарський курси, влаштувати навчання з книговодства – для ремісників, купців і промисловців. Ще планували зменшити прослуховування радіо – через завищений кошт на світло. І купити сукна, щоби поновити більярдний стіл. Влаштувати щонедільні чайні вечери теж планували.

•

Я добре пам'ятаю ніч на 1 вересня.

О 4:45 загарбники напали із півдня та заходу, до нас ще було кількасот кілометрів, але ми миттю були на ногах. Мені скрутило шлунок, Бубон десь побіг за автоматом. Я міряла кімнату кроками, але заспокоїтися ніяк не могла. Потім прибігла в нашу Домівку. Тоді якраз пакували до валіз образи Ісуса Христа, Мазепи, Франка, Шевченка, Богуна, щоби везти за океан.

Я піднялася в театральну залу й підійшла до вікна. Нині його видно лиш ззовні, а тоді воно було справжнім, наскрізним.

Мені було так страшно. Я подумала, що ліпше закінчити все зараз і не мучитися очікуванням, що буде, коли дійдуть до нас. І вистригнула.

•

Згодом бачила, як пустіє єврейський квартал, як горять фотографії, як поспіхом закидають у вентиляційний люк папери, у яких вписано й моє ім'я, бачила, як тіло мого Бубна разом із сотнями інших тіл присипають землею.

Тоді й наша Домівка перестала бути нашою. Мені тут робити стало нічого. Десять років я літала від хати до хати, і голоси в тих хатах впізнавала чимраз менше. Коли ж у москві здохло щось дуже потворне і смердюче, задухи стало меншати й у нас.

І тоді вони почали повертатися. Діти моїх подруг, сиві друзі чоловіка. Вони прагнули Домівки. Але в будинку жила біднота, тулилися голодні діти, хтось продавав крам. То вони орендували дві кімнати й театральну залу, де говорили вцілілою мовою, грали в шахи й у театр, дивилися телевізор, читали газети та слухали вірші Шевченка (слухали б і Стуса, і Ліну, але скільки не вслухалися, стіна глушила їхні голоси).

Вони потребували підтримки – і вигадали ткати килими і шпонувати меблі. Підтримка здалася засильною і занациональною, тому скоро їхні виробництва розформували.

Я залітала з вітром у державні кабінети, ми перевертали папери, підсовували потрібні до підпису, але вітер був ще такий слабкий! Ми подужали зсунути ті папери тільки дванадцять років тому.

•

Усе так, як має бути, усе правильно – знаєте це відчуття? Так було, коли Домівка повернулася. Дах, фундамент, горище – усе потребувало ремонту. Вони дивилися на руїни, дехто плакав. Підставляли відра під дощові струмені в театральній залі – і знали, що все відбудують.

Фундамент отримав хімічні уколи, горище – нову рівну долівку, де, подекуди, будуть конференції і банкети.

– Щоб користуватися якнайбільшою поверхнею будинку, який знаходиться в центрі міста в досить тісній кам'яничній забудові, ми потребуємо максимально використовувати поверхню, яку маємо, тобто горище в нас не може бути просто горищем, має бути функціональним, – кажуть вони й шукають гроші. Знаходять і гроші, і слова:

– Наш будинок історично був стрижнем українства в Перемишлі в протистоянні до всього іншого, після цього – островом зберігання цієї ідентичності. Тепер він є центром українсько-польського діалогу.

Вони вчать розрізняти правду і пропаганду, працюють із молоддю. Запрошують письменників, завжди по двоє – щоби було поліфонічно.

Вони готують тут їсти для людей з України, які тікають від бомб загарбників із півночі та сходу. Вони стелять їм тут ліжка. У такі ночі я не чіпаю фіранок і вимикаю електроінструменти будівельників.

•

Хто сюди приходить, тих я впізнаю. Дехто приходить вночі, коли їх не бачать сусіди, які живуть у кам'яницях із видовбаними на одвірках іменами кириличними літерами, які зрадницьки проступають під новими шарами фарби.

«Моя мама мала косметичний кабінет, а тато був учителем фізкультури. А я сюди щодня прибігав дитиною».

«На першому поверсі тато купував мені цукерки, нагорі був його кабінет, а тут мене годувала няня».

«Ми з мамою сиділи в цій залі, і я бовтала ногами. Покажіть, де ті дерев'яні крісла? Можна я на них посиджу?»

«А ми тут телевізор гуртом дивилися. У нас була височенна антена, яка ловила Львів».

Тепер тут учать малювати петриківкою, проводять гімнастику та мовні курси, готують зали під архів і тренінги.

Згодом, звісно, буде приміщення під звукозапис для нових оркестр.

Вони зняли зі стін три шари фарби, і я впізнала візерунки. Вони не будуть їх замальовувати.

Вони збираються повернути театральній залі червоне обличчя.

Вони купують у читальню книжки Сергія Жадана, Артема Чеха, Катерини Калитко й Катерини Зарембо.

Часом я ховаю їхні документи і ключі, траскаю вікнами, балакаю вночі з Франком, ставлю їм платівки Соломії Крушельницької і вже ж бунтую, як вони вмикають водночас чайник і кавоварку. Але мені з ними затишно, я люблю мови, якими вони говорять. Люблю, що в них немає страху.

Хай вони не грають на бубні, але їм чудово вдаються композиції з віолончеллю. •

Фото Тимура Гордієнка

Анна ВІННИЦЬКА

Вишиванка – це наше коріння

Анна Олешко зі Свешина, що неподалік Кошаліна, на святкування Дня вишиванки в Кошаліні, що відбувся на площі біля ратуші, принесла аж чотири вишиванки, а в п'яту була вдягнена. Вона принесла також свою історію, яка розпочалась ще до акції «Вісла».

– Найстаріша сорочка походить з Любачівщини. Вона належала сестрі моєї бабусі. Моя бабуся 1923 або 1924 року в цій сорочці вінчалася, і тому моя тітка подарувала її мені на пам'ять, – розповідає Анна Олешко.

На жаль, сорочка замала, тому Анна жодного разу не змогла її вдягнути. Вона вишита синіми нитками й дуже оригінально пошита, а полотно сестра бабусі Анни виголовила сама. Другій сорочці, пошитій з льняного полотна, вісімдесят років, її вишила мама Анни.

– Вона така біленька, тому що дуже часто була вживана, а льняне полотно, коли його часто прати, біліє. Сорочка вишита темними кольорами. Це улюблені кольори моєї мами, яка родом з Дикова, що на Любачівщині. Мама мала ще подібну запаску, – продовжує розповідь Анна.

Третю сорочку вона вишила сама після закінчення ліцею, оскільки її мама казала, що кожна дівчина повинна вишити собі сорочку. На той час у Польщі важко було купити льняне полотно, а модним був нейлон. Мама Анни якимсь чином роздобула канву, сама намалювала візерунок і навчила Анну вишивати хрестиком. Тому вона її зберігає як скарб, попри те, що після того вишила ще багато інших сорочок. А четверта сорочка належить її чоловікові Йосифу. Він купив її п'ятдесят років тому в українців з Полтави, які приїхали до Кошаліна з концер-

том. Це перша його сорочка. Так, вишиванка – це наша історія, коріння, наш генетичний код та ідентичність.

У Кошаліні святкування Дня вишиванки організувало товариство «Майстерня». Під час святкувань можна було послухати пісні у виконанні Вікторії Федотової та Адама Кітсулі, а на завершення зробили спільне фото з дрона. ●

Анна Олешко з дочкою Наталією демонструють старовинні сорочки, які десятиліттями зберігаються в родині. Фото авторки статті

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

XXXVI Ярмарок українського фольклору в Кентшині

Не брати, а варвари й злодії

У Кентшині 14 травня відбувся 36-й Регіональний ярмарок українського фольклору «З мальованої скрині». Захід проходив під гаслом «Україна переможе» й був присвячений українським героям, які захищають свою батьківщину та весь демократичний світ від російського агресора.

Артистичну частину ярмарку відкрив ансамбль пісні й танцю «Думка» та учні української школи в Ґурові-Ілавецькому. Юні артисти представили словесно-музичний монтаж під назвою «Не брати! Не сестри!». Заклик був скерований до тих, про кого у своїй програмі Ґурово-ілавецькі учні говорили «ви з дитинства в кайдани закуті». Згадуючи твори Лесі Українки, Івана Франка й Тараса Шевченка, учні продемонстрували, що Україні завжди була ближча демократична Європа, ніж варварська росія. Молодь показала й сучасну війну, як агресор системно нищить Україну та українців, але й також незламність нашої волелюбної нації. Учні нагадали, що в цей важкий час з Україною солідарний цивілізований світ, зокрема поляки.

Артисти української школи в Ґурові-Ілавецькому

Співачки і співаки з Луцька

Квіти і подяки від організаторів передав виконавцям голова кентшинського гуртка ОУП Андрій Сидор (в центрі)

На сцені виступив також оркестр і солісти Волинського музично-драматичного театру імені Т. Шевченка в Луцьку, котрі представили програму «Вкрадені пісні». Таким є, наприклад, твір «Чуєш, мій друже, славний юначе», що в радянській росії був перероблений на «Смело мы

в бой пойдём». Цю пісню слухало кілька поколінь українців, вважаючи її саме радянською. Проте автентичний текст був створений у січні 1918 року, коли бійці армії УНР обороняли Київ від наступу більшовицьких загарбників. За однією з версій, текст написала Олена Теліга, але однозначних підтверджень цього немає. Нове життя пісня отримала завдяки сучасному виконавцю Тарасу Компаніченку, який також багато виступає на українських заходах у Польщі з колективом «Хорея Козацька». З української культури було вкрадено улюблену пісню Сталіна «Вставай, страна огромная». Оригінальна мелодія народилася 1919 року у лавах криворізьких повстанців УНР, а пісня називається «Повстань, народе мій». Подібної долі зазнали пісні «В саду осіннім айстри білі», «Розпрощався козак зі своєю ріднею», «Де б я не їхала, де б я не йшла», «Ой, що ж то за шум учинився» та багато інших, які кентшинській публіці в майстерному виконанні презентували гості з Луцька.

Відкриваючи захід, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степан Мігус нагадав, що кожного дня московські злочинці стріляють ракетами, щоб знищити український народ. Своєї мети вони хочуть досягти й викрадаючи дітей, яких за останніми підрахунками вивезли вже 15 тисяч. «Цивілізований світ був дуже нерішучий, тому варвари відважилися на такі звірства», – підкреслив голова відділу. Водночас він подяку-

вав Польщі за допомогу й прихисток для українських біженців та закликав усіх до подальшої щоденної підтримки України. На прохання голови хвилиною мовчання учасники свята вшанували пам'ять жертв війни та нещодавно померлого в Перемишлі лідера української громади професора Олександра Колянчука. Зі свого боку владика Аркадій Трохановський попросив присвятити захід українським жінкам, оскільки цієї неділі в Україні відзначали День матері. «Українська жінка сьогодні – це берегиня життя», – підкреслив владика. Ще один з почесних гостей, віцемаршалок Мирон Сич, зауважив, що на «Мальованій скрині» та інших українських заходах стає щораз менше людей. Тому дякував тим, хто завжди знаходить час і бере участь у таких подіях. «Ви – ті, хто дбає про виховання наступних поколінь у рідній традиції й завжди глибоко в серці зберігає Україну», – сказав Мирон Сич. Дякуючи усім, зокрема греко-католицьким парафіям і польським самоврядникам, за підтримку України, він зауважив: «Не кожен мусить туди їхати й везти машину або харчі, але важливо, що кожен з вас щодня робить тут щось для України». Віцемаршалок подякував також артистам, особливо учням школи в Ґурові-Ілавецькому за постійну підтримку благодійних акцій.

***

Серед почесних гостей ярмарку були: уповноважений маршалка у справах нацменшин Віктор Марек Лейк, голова сеймикової Комісії міжнародних зв'язків професорка Тереса Астратович-Лейк, директорка української школи в Ґурові-Ілавецькому Марія Ольга Сич, депутат Єжи Малецький, заступник голови Сеймика Вармінсько-Мазурського воєводства Збішко Гомза, кентшинський староста Міхал Кохановський, бургомістр Кентшина Ришард Недзюлка, віт гміни Сроково Марек Ольшевський, духовенство, лідери місцевих структур ОУП та інші. В офіційних промовах гості звертали увагу на багатство української культури, солідарність у боротьбі з російським варваром та віру в перемогу України. У цьому не сумнівався й голова гуртка ОУП у Кентшині Андрій Сидор, який подякував усім за участь в цього-річному святі українського фольклору. ●

Бургомістр Кентшина Ришард Недзюлка, уповноважений маршалка у справах нацменшин Віктор Марек Лейк, віцемаршалок Мирон Сич, депутат Єжи Малецький, владика Аркадій Трохановський

Марина ОДНОРОГ

Фото авторки статті

«Ви тримаєте небо»: як співпрацюють волонтери та військові

Ветерани війни та волонтери – діалог між ними має проходити чи не в кожній громаді, аби ефективно побудувати співпрацю, чіткіше розуміти, де в системі є прогалини, а також для того, щоб сказати «дякую» одне одному. Саме такий діалог трапився у Варшаві між українськими ветеранами, які захищають країну ще з 2014 року, та громадськими організаціями, які активно допомагали і допомагають під час російсько-української війни. Серед учасників зустрічі були голови ветеранських спілок АТО, ветерани та представники ГО з Варшави та України. Вони приїхали з Одеської, Харківської, Запорізької та Дніпропетровської областей.

Коли учасники представлялися, часто звучало: «ветеран АТО», «доброволець», «отримав поранення», «займаємось підтримкою військових». Всі ці чоловіки та жінки бачили війну на власні очі – чи то у ролі військових, чи то волонтерів. У полковника у відставці, представника Міністерства у справах ветеранів, начальника відділу в Одеській області Юрія Корсунова, наприклад, донька і дружина – учасниці російсько-української війни. А Олександр Оканенку, кримському українцю, дуже знайома історія, коли потрібно покидати рідний дім з дитиною на руках і однією сумкою з речами, адже ще у 2014 році він разом з родиною мусив покинути домівку.

Українські військові

Мирослава Керик («Наш вибір»), Галина Андрушків (Uniters), Мирослав Скірка (ОУП)

Голова фонду «Наш вибір» Мирослава Керик, що провадить Український дім у Варшаві, познайомила присутніх з роботою своєї організації:

– Наша основна діяльність – це допомога українським біженцям. Ми створили центр підтримки, куди люди можуть прийти, отримати базову допомогу: перекласти документи, записатися до лікаря, вирішити базові справи, знайти роботу, отримати допомогу в легалізації чи з отриманням інвалідності. В нас є свій відділ волонтерів, який надавав підтримку на вокзалах чи кордонах, коли люди приїздили в перші місяці. Зараз в основному вони допомагають людям піти до лікаря або коли когось треба перевезти кудись. Маємо відділ, який займається тими, хто найбільше постраждав або є найбільш вразливим – це старші люди, особи з інвалідністю.

Також Мирослава Керик згадала про відкриття української школи, яка діє вже другий рік і не тільки дає можливість українським дітям нормально навчатись за українською програмою, але й забезпечує роботою українських вчителів, які мусили покинути свої домівки.

Окрім цього, в Українському домі проходять курси польської мови, консультації з працевлаштування, тут допомагають у пошуку житла. За словами Мирослави Керик, Український дім – це культурно-інтеграційний центр, де відбуваються культурні заходи, працюють жіночий клуб та клуби взаємопідтримки.

– Ми робимо колективні великі заходи, які об'єднують українців. Наприклад, великодні сніданки чи різдвяну вечерю на тисячу людей. Ми хочемо дати їм відчуття, що тут ти завжди як вдома. Відчуття, що в тебе є родина, адже багато хто виїхав сам, можливо, живе не в тих умовах, в яких хотілось би, рідні розкидані по всьому світу, – зазначила Мирослава Керик.

– А якщо йдеться про допомогу Україні, то у співпраці з Фондом Uniters ми закуповували аптечки, наплічники, намети для польових госпіталів, карети швидкої допомоги, дефібрилятори, генератори, обігрівачі. Якщо говорити в цифрах, то це понад 90 000 людей, яким ми допомогли за цей рік, – підсумувала вона.

Мирослав Купич з Об'єднання українців у Польщі розповів присутнім історію виникнення організації та поділився досвідом допомоги Україні ще з 2014 року, адже, наприклад, відділ ОУП в Щеціні ще з початку російсько-української війни збирав кошти та відправляв допомогу військовим. Звичайно, після 24 лютого допомога, яка спочатку була спонтанною, набула зовсім іншого масштабу. Про це розповів голова ОУП Мирослав Скірка:

– Першим місцем, яке зустріло українських біженців, був Перемишль. Тому відразу після початку повномасштабної війни наші члени Об'єднання з'явилися там і на перетині деяких кордонів. Фактично, це були перші, хто зустрів українських біженців у Польщі. Ми виявились дуже потрібними, адже важливим фактором була комунікація, а наше середовище все двомовне – ми порівну володіємо і українською, і польською мовою.

В той час Народний дім в Перемишлі перетворився на хостел та пункт допомоги, на що відреагували й міжнародні організації і відкрились до співпраці з Об'єднанням. Слід додати, що у базі Народного дому було максимум кілька десятків волонтерів, а за останній рік вона зросла до понад 900. Це поляки, українці з Польщі, України та діаспори, а також люди, які взагалі не мають жодного стосунку до Польщі та України.

Мирослав Скірка зазначив, що масштаби допомоги, яка передавалась, важко оцінити, адже допомагали і польські організації, і міжнародні та, звичайно, самі члени ОУП. Він також розповів ветеранам війни та українським волонтерам про роботу громадських організацій та фондів, створених українцями у Польщі. Більшість з них виникла як реакція на певні події в Україні: Помаранчева революція, Революція гідності, повномасштабна війна. Вони співпрацювали одне з одними і раніше, а задля ефективної роботи з біженцями та військової і гуманітарної допомоги українцям дещо розподілили ключові обов'язки.

Також учасники зустрічі відмітили й те, що на початку повномасштабної війни був сплеск діяльності волонтерських організацій та допомоги Україні, але зараз це йде на спад. В роботі залишаються організації, які будова-

ли свою структуру ще до війни, або ті, які під час війни змогли знайти свій фокус допомоги та побудувати якісну співпрацю всередині команди та з партнерами і донорами. Так, наприклад, Український дім виріс з 11 членів команди до 150, а база їхніх волонтерів налічує близько 5000 осіб.

Під час того, як волонтери, котрі працюють у Варшаві, ділились досвідом допомоги та кількістю відправлених фур в Україну, у деяких військових виникло питання: чому вони не отримували цю допомогу або чому їхні діти чи діти побратимів не потрапляли у дитячі табори, які, наприклад, організовував Фонд Uniters. Розмова вийшла досить емоційною, у словах деяких ветеранів звучав біль щодо того, що на словах вони чують про «котики ЗСУ», «фури допомоги», але насправді допомога їм не приходить. Проте в діалозі з волонтерами та іншими військовими виявилось, що до певних регіонів та підрозділів допомога доходила, а до інших – ні. Ця розмова показала прогалини у системі волонтерства з обох сторін, особливо це було відчутно у перші місяці війни, коли панував певний хаос.

Заступниця голови правління ГО «Україна СОС» у Харкові, волонтерка Анастасія Польотова поділилась своїм досвідом роботи в гуманітарному штабі:

– Я була у Харкові 8 днів до того, як постраждала. На той час магазини були пусті, винесли все. Люди об'єдналися, волонтерів стало дуже багато. Я так розумію, що коли допомога потрапляла до місця призначення, то там не було змоги ходити і фотографувати це все. Тут ракети летять, вибухи, тож спакували, відвезли і який там фотозвіт. Я розумію, що це і правильно, і неправильно, але люди просто так працювали тоді.

Співзасновниця Фонду Uniters, волонтерка Галина Андрушків згадала, що через те, що допомога відправлялась, а звіти не отримувались, вони втратили декількох донорів, які готові були допомагати на постійній основі. За словами Галини, для поляків та взагалі міжнародних донорів дуже важлива звітність. Саме тому в Фонді повернулись до роботи з тими волонтерами та підрозділами в Україні, з якими співпрацювали і до повномасштабної війни та з якими налагоджена робота. Мирослав Скірка також порадив ветеранам війни та волонтерам працювати з організаціями, до яких вже є довіра.

Під час зустрічі ветерани цікавились – з якими проблемами стикались українці, які приїхали до Польщі під час війни, та що було найскладнішим у роботі. Всі волонтери зазначили, що на початку було дуже важко організувати роботу, моральний стан тих, хто прибував, був досить важким, а у всіх волонтерів ще й свої рідні в Україні, тому переживань було багато, але те, що вдалось організуватися, розподілити обов'язки та бути готовим до допомоги – дало можливість пережити цей перший, важкий для кожного період.

Неодноразово військові дякували волонтерам за ту допомогу, яку вони надають Україні та приїжджим українцям у Польщі. У деяких з них за кордоном дружини з дітьми і для них важливо, щоб вони почувались тут в безпеці та комфортно. Також ветерани дякували, що активісти весь цей час продовжують «батьорити» європейське суспільство. Натомість їм усі дякували за захист України, за те, що українці за кордоном можуть спокійно жити і за мирне небо над головою. ●

Українські волонтери

Стефан ЛАШИН

Фото з архіву автора статті

Українське вчительське товариство у Польщі у 1992-1999 роках

Уже скоро, 2-3 червня, в Перемишлі відбудеться позачерговий з'їзд Українського вчительського товариства у Польщі (УВТ). У зв'язку з цим варто згадати про перші роки роботи Товариства, які заслуговують на увагу та можуть бути повчальними. Через брак даних не оцінюватиму його діяльність протягом пізнішого періоду (1992-2023 рр.). Також висловлю кілька пропозицій щодо напрямів подальшої роботи організації.

Початки існування УВТ припали на складні часи, але люди, котрі починали цю справу, були сповнені ентузіазму. Ініціатором створення товариства, що об'єднало б вчителів української національності в Польщі, був д-р Ярослав Грицковян, відомий і шанований український освітній діяч, автор багатьох публікацій, присвячених українській освіті, зокрема шкільних підручників для вивчення української мови. Установчому з'їзду в Перемишлі передували дві конференції вчителів української мови: в Ольштині (10-11 листопада 1989 р.) і Білому Борі (27-28 квітня 1990 р.). На першому засіданні Ярослав Грицковян заявив, що настав час створити товариство вчителів або принаймні шкільну раду, завданням якої було б ініціювання та координація всіх справ, пов'язаних з українською освітою в Польщі. На другому, у Білому Борі, було прийнято ідею створення такої організації та призначено ініціативну групу, яка координувала її діяльність.

Ярослав Грицковян розробив статут і запропонував назву – Українське вчительське товариство у Польщі. 9 листопада 1991 р. в Перемишлі відбулися засновницькі збори, на яких схвалили робочу версію статуту та назву організації. Товариство було офіційно зареєстроване 30 січня 1992 р. у Воєводському суді в Кошаліні. Це місто також стало штаб-квартирою.

Один за одним повставали відділи УВТ у Кошаліні, Білому Борі, Щеціні, Зеленій Горі, Перемишлі, Ольштині, Бартошицях і Венгожеві. Спершу ці вісім відділів налічували 118 членів, пізніше їхня кількість зростала.

На з'їзді в Перемишлі було обрано Головне правління УВТ і Ревізійну комісію. До Головного правління увійшли: голова Ярослав Грицковян, заступники голови – Стефан Лашин і Марія Філь-Мандрик, скарбник – Стефанія Яворницька, члени: Олександра Бень, Степан Бень, Михайло Шумада, Іван Співак, Марія Туцька, Степан Заброварний. Ревізійна комісія була призначена в такому складі: голова – Михайло Козак, члени – Юліан Бак, Дарія Вальницька-Більо, Володимир Галак і Юрій Кертичак.

Деякі напрями діяльності УВТ протягом 1992-1999 років

Ярослав Грицковян досить швидко налагодив контакти з Україною. Варто відзначити візит до Кошаліна ректора та викладачів Волинського університету (1995 р.), директора та працівників Інституту методики навчання в Ужгороді.

За результатами цих зустрічей було укладено угоду про співпрацю з цими закладами. Встановлено контакти зі Світовою координаційною виховно-освітньою радою, яка працювала при Світовому конгресі українців Канади. Вона передала Товариству деякі матеріали, журнали, виділила одноразову допомогу, що дало можливість придбати ксерокс. Було встановлено зв'язки з українськими центрами в Канаді та США (Альберта, Нью-Йорк, Гамільтон).

У 1995 р. почало виходити «Слово педагога». Це була брошура невеликого обсягу, що порушувала насущні проблеми українського освітнього середовища. Вона користувалась великим успіхом та зацікавленням серед учителів. Було видано лише два номери цього видання, бо на третій випуск не вдалося знайти фінансування, хоча матеріали були підготовлені до друку. Редакції вдалося залучити до співпраці двох науковців з України – професора Миколу Зимомрю та Мирослава Стельмаховича, дійсного члена Національної академії педагогічних наук України. Професор Стельмахович був деканом педагогічного факультету Педагогічного інституту ім. В. Стефаніка в Івано-Франківську, засновником педагогіки сімейного виховання в Україні.

Було налагоджено тісні контакти з Міністерством освіти Польщі, якому Товариство систематично надсидало інформацію про потреби української освіти в Польщі. 29-30 листопада 1996 р., спільно з Об'єднанням українців у Польщі, Вищою педагогічною школою в Ольштині та місцевим комплексом українських шкіл, УВТ організувало науковий семінар у Гурові-Ілавецькому за участю теоретиків і практиків, серед яких були гості з України. Обговорили питання щодо ситуації української освіти в Польщі та напрями її подальшого розвитку.

Цікавим епізодом у діяльності УВТ у Польщі була співпраця із Зеновієм Квітом із США, яка почалася в першій половині 1990-х років. Зеновій Квіт, учитель хімії в середній школі у Філадельфії, ініціював діяльність Української світової спілки професійних учителів (Ukrainian World Association of Professional Educators). Щоб підтримувати зв'язки між учителями з різних країн, він опублікував й ефективно поширив кілька номерів газети під назвою «Ластівка».

Завдяки зусиллям Ярослава Грицковяна УВТ стало колективним членом Української світової спілки професійних учителів (УССПУ). У 1991 р. Зеновій Квіт організував II З'їзд УССПУ у Філадельфії, де від Польщі взяв участь Ярослав Грицковян. У 1993 р., на цей час уже в Києві, було проведено III з'їзд. На ньому були присутні делегати з України, Польщі, Словаччини, США та Австралії. Я був делегатом від Польщі. Виступив із доповіддю на тему «Українська освіта в Польщі: стан і потреби» та був обраний одним із заступників Зеновія Квіта.

З конгресу я повернувся зі змішаними почуттями. З одного боку, Зеновій Квіт запам'ятався мені як чесна, товариська та відкрита людина. Він щиро прийняв усіх делегатів з'їзду, десятки дітей з села, які прийшли зі своїми вчителями, запросив на обід до ресторану. Не виключено, що він був його спонсором. Зеновій Квіт насолоджувався й жив розмовою з кожним українським учителем і дитиною. З іншого боку, він не слідував за організацією з'їзду, нав'язував свою думку, не мав підґрунтя для своєї діяльності, показав відсутність навичок командної роботи. Усе це не віщувало нічого доброго. Через деякий час стосунки Зеновія Квіта з УВТ почали послаблюватись та остаточно перервалися. Дуже шкода, бо Зеновій Квіт був українським патріотом, людиною, відданою українській справі та великим ентузіастом у своїй діяльності. Він намагався об'єднати українських учителів у одну світову організацію. Задум був досконалий, але реалізувати його не вдалося. Думаю,

Учасники наукового семінару (Гурово-Ілавецьке, 1996 р.)

що для цього було багато причин. Справа так і залишилася відкритою та чекає на наступних ентузіастів, бо світове об'єднання українських учителів насправді дуже потрібне, і це може бути цікавим досвідом.

Готуючи матеріали для цієї статті, я натрапив в архіві інтернету на сайт асоціації українських вчителів з такою ж назвою, яку запропонував Зеновій Квіт – Українська світова спілка професійних учителів (web.archive.org/web/20160325145849/http://www.usspu.com.ua). Там указано мету створення товариства, але актуальних записів про його діяльність немає. Відповіді на свій запит до організації я не отримав, тому це питання потребує подальшого вивчення. Можливо, сайт є «залишком» проєкту Зеновія Квіта, засновника цієї організації. Цікаво, що тут не згадано про УВТ у Польщі, а лише про Україну та США.

Новий період діяльності Українського вчительського товариства у Польщі розпочався з'їздом, який відбувся 1 квітня 1999 року в Перемишлі. Головою Товариства тоді було обрано Ірину Дрозд, енергійну та творчу вчительку, багаторічну директорку української школи ім. Т. Шевченка в Білому Борі. До цього містечка перенесено осередок правління УВТ з Кошаліна. Ярослава Грицьковяна обрали почесним членом Товариства.

Пропозиції щодо подальшої діяльності УВТ:

- Створити інтернет-платформу УВТ трьома мовами – українською, польською та англійською.
- Раз на два-три місяці публікувати онлайн інформаційний бюлетень.
- Активізувати роботу чинних місцевих відділів Товариства та створювати нові.
- Товариство має об'єднувати як активних професійно педагогів, так і тих, хто вже не працює. Воно потребує залучення всіх охочих.
- Широко поширювати інформацію про цілі та діяльність УВТ у Польщі у «Нашому слові», «Над Бугом і Нарвою» та інших україномовних часописах за кордоном, особливо в США та Канаді, налагоджувати контакти з освітніми організаціями в цих країнах.

– Заохочувати та залучати до роботи Товариства ново-прибулих до Польщі українців, серед яких багато вчителів і науковців.

– Зв'язатися з Українською світовою спілкою професійних учителів, вебсайт якої є в інтернеті.

– Використати багатий досвід Фондації «Просвіта» та зміцнити співпрацю з нею.

– Встановити, а якщо вони є, то поглибити контакти УВТ з освітніми організаціями Польщі та України.

– До матеріалів, наявних в інтернеті, внести виправлення щодо дати заснування товариства: в одному місці вказано 1996 р., в іншому – 2000 р., а повинен бути 1992 р. Зробити запис про УВТ у Вікіпедії.

– Залучити до роботи Товариства молодих українських ІТ-фахівців, які керуватимуть ІТ-службою.

Заклик до більшої активності

Позачерговий з'їзд, який відбудеться 2-3 червня цього року, повинен стати проривом для Українського вчительського товариства у Польщі. Його діяльність поки що була надто централізованою. Безперечно, управа займалася багатьма важливими питаннями й успішно їх вирішувала. Проте інформації з цього приводу було надто мало, зокрема й у «Нашому слові». Я впевнений, що багато чого ми дізнаємося тільки тепер, на з'їзді.

Товариство відкриває нову сторінку у своїй роботі. Необхідно чітко визначити основні напрями діяльності та обговорити їх. Треба обов'язково активізувати працю місцевих осередків (відділів) шляхом залучення їхніх членів у щоденну діяльність.

Завдяки широкому доступу до інтернету розповсюдження інформації значно полегшується. Важливу роль тут може відіграти і «Наше слово». Від нас, членів організації, залежить, якою вона буде. Ми її створюємо, надаємо їй форму та наповнюємо діяльність змістом. Я закликаю всіх обмінюватися думками – подавайте навіть часткові пропозиції для подальшої роботи, бо надалі вони сформують цілі. Скористайтесь наданою нам нагодою й створімо організацію, гідну українських учителів у Польщі XXI століття. Ми маємо сили та ентузіазм для цього. Я вірю, що у нас це вийде. ●

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Воєнко, Воєнко, што з тебе за Пані...

Каждо война єст жорстока и для більшости нелюба, теперішня, хоц далека, то и так дольом біженців дуркат до наших хыж. Нянове и дідове войну одчули на своей скорі, в XX столітю там и назад перетачала ся през нашы землі и то аж два разы (в 1914 и 1915, а пак в 1939 и 1944 -1945). Теперішня тіж єст нежданом и нежаданом, тым більше, же бій иде о быти або не быти України. Штож ту бесідувати о войні, кед часом аджи мирний и дружний гіст потрафит дати ся вознакы (Не надармо дідове повідали, же: *Непрошений гіст гірший од Татарина*). Кед краще призріти ся теперішній, то речы можна, же притігат не лем шварных парубків, иде за ньом купета прекрасных дівчат. Не буду писати о тім, ани о смерти, дост о нєй в телевізії и інтернеті. Буде лем о тім, што за рады войны ся народило, адже о сьпіванках.

Кед першый раз слухал єм пісні «Що ж ви, брати, наробили?» Юлійі Славянської, асоціювала ся мі з баллядом Булата Окуджавы о чорнім коті. Думал єм, же и она скриват в собі правду заказану в росії. Зразу віділ єм, же має барз дуже москальскої антиукраїнської пропаганды, але-м подумал, же в путінівській росії террор мусит быти дуже гострішый (прочитайте сесе: wydarzenia.interia.pl/raporty/raport-ukraina-rosja/aktualnosci/news-rosjanie-mieszkajacy-w-polsce-syn-zdrajca-ojczyzny-i-corka-a,nld,6658881). Кед одцідил єм пропаганду, почали вражати мня слова бесідучы, же Іван стрілят до Івана, православний до православного, а найміцнішше за струны серця и души імали єдины слова высьпіваны в ній українськом мовом (Братя мої православніє штош ви такє наробили). З великом увагом выслухал єм єй до кін-

ця, а пак почал чытати вписы інтерналтів и, на жаль, дуже з них было в дусі руского нарративу. Не повім, трафляли ся и неотруйны вышенькы, от хоц бы сеса: *Єдиный кровный народ воює медже собом. Такий біль. Серце кырльом обмиват ся... Іван проти Івана... Православный проти православного... Словянин проти словянина... В войні нїт єдиного народа...* Святая правда: *В войні нїт єдиного народа.*

Іншый інтерналта такє пише: *Слухати без сліз не можна! Серце хоче ся розпукнути. Господи, Спаси и помилуй нашы державы, нашы православны, словянскы державы. Господи, прости адже тых, хто продал Україну ненаситному Заходови.* Хоц Бога просит не лем за росію, але посылідны слова выразно бесідуют по котрій стороні бє його серце.

Противоєнных вписів было там більше, о хоц бы сес: *Єдном пісньом Юля вказала людям море горя краще ніж сотні політиків и воєнных аналітиків вмісті взятых. Чом сесу пісню чулам аж кінцьом грудня??? Чом не чути єй на державных каналах??? В місто бесконечных сварні, на чыєй стороні правда, просто дайте послухати сесой прекрасной сьпіванкы.*

Іншый інтерналта написал: *Я Руская и тіж плачу, слушаючы. Могли сме передвідити, же такє може ся стати. Брат на Брата иде. ГОСПОДИ, ПРОСТИ И ПОМИЛУЙ.*

Старчыло кус лем довше в інтернеті пошперати и чар сам барз скоро счезл, розышол ся ничым ранний туман по долині. Нашол єм барз дуже сьпіванок, будущих яко живо державном трубом антиукраїнської кремлівської пропаганды, сьпіваных сесом певицьом. Жебы не было, же мелю незасипане, ото деякы наголовкы: *«Русский народ непобедим!»* (о згнилым Заході и о росії, котра має лем єдного друга – армію); *«Письмо украинского*

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc dla osób uciekających przed wojną.

Konto do wpłat na pomoc:

09 1240 5110 1111 0011 1189 0340

солдата» (нибы то молитва українського вояка в полон взятого, стаючого ся кращым человеком, за ради того, же вылікувал го донецкий врач); ци «Спасибо тебе, старушка!» Посьлідня сьпіваночка глорифікує, а якже, бабусю виходящу до вояків ЗСУ з прапором СРСР (бо думала, же витат ся з росіянами, приходящыма ей освободжати).

Товды отворил єм руску бляшанку Пандоры, з інтэрнету почали виливати ся потоки сьпіванок, выполнєных самолюбівойм до росії, ей рускости и руского народа. По береги выполнены сут ядом до вшиткого, што неруске. Сами выбрали найкращу п'ятку, од заду отверат ей «Танцуй россия и плачь Европа», в ей рефрені бесіда єст и о смертельно налякані Україні. Четверта єст «россия» голосяща, же в юж в самім слові «россия» жыє оген, сила и перемога. На пєдестал по бронзовий медаль глошло «Служить россии» отверто голосяща, же служити росії суджено мі и тобі. В ней росія єст пречудесном державом, в котрій нове сонце почынат сходити юж на небі синім (то хыбаль о зроджыню ново-росії в Україні, занятій руском «мирном» операцией). Ты и я праведні, и з повном довіром служыти маме лем росії. Сріблом росіяне обдарували тіж «Россию», то чысто інша сьпіванка од сесой з четвертого місця – мают лем такий сам наголовок. Ту росія то мы (ты и я), росія має быти твоем и моим гордістьом (як бым не слухал ей, нич а нич бым не знал о тім). Голосит, же росія то сила и слава, и жыют в ней великы люде. Автор рахує хыбаль на то, же сами захочеме быти частком так великой силы и славы. На кінци сесой сьпіваночки авторитарні стверджено, же: *россия была, россия єст и россия буде*. Найбарже росіянам сподобала ся пісня «Я русский», голосяща, же рускы идут до кінця. Півец гордо в ній высьпівує, же рускым пощастило быти рускыма, а на конец сес русский артиста безсоромні визнає, же: **Я русский – цілому сьвітови на зло.**

Подібных пісень, по береги выполнєных рускым ядом, єст ищы купета. Деякы написано перед 2022 роком, о хоц бы: «Русские идут» ци «Не воюйте с русскими». Своїх кормлят улудом великой державы, а посторонных мают лякати самыма юж словами. Фурт повстают новы, маючы в росіянах підносити морале и підтримати їх не високу самооцінку, а чужынців налякати. В барз подібным дусі звучат тіж: «Я хочу жить в россии»; «Не пугайте РУСЬ!»; ци «Вставайте, люди русские!». Перша то силзы за канікулами в Західній Європі, друга навязує до повышше описаных (народжєных перед 24 лютого 2022 рока), а посьлідня вшиткых рускых кличе до ставаня на славний и смертний бій. Вшиткы рускы хоробро бороти мают ся за свою щедру землю, адже за росію.

Найбільшым чудовыщом єст пісня «Медаль за город Вашингтон». Згаджа-м ся з інтерналом, заміщаючым ей на YouTube: *Это не песня – это ЦУНАМИ!* При першых волося лем дуба ставало, а кєд чуєш, же горит Нью-Йорк, Сан Франціско и цілий аджи штат Новый Мексик, само выходит – и то жменями. З сесой адовой сьпіваночки довідуєме ся, же на пляжу в Маямі море вышмарило зварены рыбы. Пак бесіда єст о ве-

личезных хвылях цунамі, же Кольдилерами трясло, а русский солдат сіл си під Білым Домом и курил цигарку. Сп'янів текільом и, неперетерезбівшы, натиснул не тот курок што треба. Половину Африкы знесло, а Європа під воду пішла так як колишня Атлантида. З Крима видно Індийский океан, слоні втекли до Челябінська, а на Курильских Островах спасло ся лем 143 Японців и 30 000 черепах (жулві). Сеса пісня в інтернеті появила ся 7 місяци тому, а был єм юж 2 709 897 особом, слухаючом сесой «мирной» сьпіваночки (штож, яка держава, такы и «мирны» пісні).

Здавало ся, же-м нашол спокійну пісню, спочатку не было в ней ненависти и яду – думам о пісні «Сына глаза». Бєсідує о материннім болю, бо «миротворча» руска операция в Україні сынів ім забрала (кліп сьпіванкы вказує, же немало лягло їх в українській землі). Знимкы, будучы дополнєньом пісні, вказуют біль родин вояків, погыбшых в Україні, видно, же трудно ім погодити ся з передчасном смертьом дорогою ім особы. Лямпка здорового глузду запалит ся, кєд почуєме, же вбили їх скотинны нацисты, а до полной тями приведут потічкы виливаючого ся руского отруйного патосу. Сесе, же матір не розуміє, за што вбито ей сына (нібы то тепер жыючого на небесах), мож ищы зрозуміти. Нияк єднак того, же під Макиївком и Луганьском росіяне боронили росії, так само як и того, же в Україні бороли ся за спокійне жытя своїх родин.

Пак трафил єм на «Призовите меня на войну». Спокійні сьпіват ей внук червоноармійця, погыбшого в бою з гітлерівцями, и заразом дідо солдата высланого тепер в Україну. Барз хоче ити на войну місто внука, має ся за ліпшого вояка од нього, твердит, же нич а нич не забыл з того як ся має воювати. Не хоче, жебы матір зрошала слезами його могилу. Жаліє, же старых, згорблєных и поскручаных різныма хворотами не берут до войска. Обіцуює, же ищы зможе бороти ся за правду и віру (адже за росію), обіцуює, же як треба буде, то за ради росії гранатом підірве себе и нацисту (хыбаль двох в єднім). Таких як він не берут, адже воює стихами и пісньом.

Спомну ищы лем єдну, яка нагадає мі творчіст Владимира Высоцкого, бєсідує о вибераню ся руского десантного одділу на войну в Україну. В пісні русский вояк голосит, же вылітуют: *не в Сирию ани в Ливию и не в Намибию, а в бывшу союзну державу (...)* в недружественно блиску державу. Адже Україна вылітующым в ню стоїт в горлі, аджи в пісні. ●

41 Лемківска ватра

Ждиня

14 >>>> 16.07.2023

Łemkowska Watra w Zdyni

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки о. Назара

Отець Григорій Назар (1974-2023)

Отець Григорій Назар був священником греко-католицької парафії в Горлицях. Раптово помер 14 травня у віці 49 років.

Отець Григорій Назар насамперед займався душпастирством молоді. Наскільки Його цінувала молодь, свідчить кількість дописів про смерть духовника у фейсбучі серед покоління українців з Польщі, яким зараз 30-40 років. Передусім вони могли зустріти Його в таборах «Сарепти». Отець Григорій був одним зі священників, які організовували літні поїздки для дітей та молоді до Новиці та Команчі, що поєднувалися з майстер-класами з іконопису.

«Отець Григорій завжди служив доброю радою та підтримкою. Запам'ятаємо Його таким, яким Він був: усміхненим, радісним, енергійним, а коли треба було – рішучим та непохитним», – читаємо на сайті Братства греко-католицької молоді «Сарепта», до діяльності якого був залучений священник. Він був головою Комітету молодіжного служіння Перемисько-Варшавської архієпархії та одним із головних координаторів для молодих українців під час Світових днів молоді в Кракові (СДМ).

Цього року він чекав поїздки на СДМ у Лісабон. На початку травня в інтерв'ю для Католицького інформаційного агентства розповів про важливість присутності молодих українців на зустрічі з папою. СДМ були важливими для священника. Тому через кілька годин після інформації про його смерть команда «Допомоги Церкві на Сході» розпочала збір коштів на підтримку подорожі молоді з України до Лісабону. Це має бути близько 500 молодих українців, які живуть сьогодні в різних куточках охопле-

ної війною України, а також 500 осіб, які втекли від війни до різних країн Європи.

Сам отець Назар мав нещодавно нагоду зустрітися з папою Франциском. На фото з главою Католицької церкви отець Григорій тримає великий прапор України, яку він підтримував. Від початку повномасштабного вторгнення росії священник активно займався гуманітарною допомогою.

Хоча отець Григорій Назар був з Помор'я, Йому була близька Лемківщина. Від початку свого служіння в Горлицях працював над збереженням і популяризацією лемківської традиції. Збирав кошти на ремонт історичних храмів, зокрема в Беднарці, брав участь в організації Фестивалю церковної музики в Нижньому Бескиді.

Адам Вевюрка, заступник голови Об'єднання лемків, так прощається зі священником у своєму дописі на фейсбук-сторінці: «Я пам'ятаю його з часів „Сарепти“ в Команчі, коли він ще був семінаристом. Свою віру в Бога отець завжди передавав з усмішкою, де були також традиція, патріотизм і культура, та, мабуть, насамперед пошук добра й дарування доброти».

Лемківський активіст також згадав історію з Ватри в Ждині, коли спільно молилися єпископи греко-католицький Володимир Ющак та православний Адам Дубець.

«До мене підійшов отець Назар і запитав, чи може він потримати кадило. Отець Назар, який представляв греко-католицьку церкву, та отець Аркадій Бараньчук, представник православної церкви, сперечалися (хоча це може бути занадто сильним словом), хто розпочне панахиду. Отець Назар сказав: „Я починав на останній Ватрі, тепер починай ти“. А отець Аркадій відповів: „Мені здається – ти повинен почати, бо я вже не пам'ятаю“. І це була справжня любов до Ватри в Ждині. Думаю, що отець Григорій на небесній Ватрі в Горлицях хоче нашої єдності», – пише Адам Вевюрка.

Похорон о. Григорія Назара відбувся 19 травня в храмі св. Миколи в Циганку, поблизу Желіхова, в Його родинній парафії. ●

Григорію Назару, пароху Горлицькому

На прощання

Грицю,

У Корнях Солокія верби зеленіє,
І на Заріччі, й на Вербових,
На Ставищі, й на Майдані,
На Старині, й За Рікою,
І на Кутах, й За Садком,
І церква Святої Параскеви
сумно стоїть.

Грицю,

Отамане нашої Горлицької парохії,
Треба мати дозвіл вірян,

Щоб з неї відходити!
А Ти не мав, Отамане.
Сльозавий ранок дарував нам.
Мало церкву віряни не втопили у
сльозах.

Грицю,

Ідеш у відкрите небо
Воскресіння Христового.
Там друзів багато,
Та й Дарко, друг чекає.
Будеш мати ліпше,
Він там всі стежки знає.
Знаєш, мусив Тебе Господь
покликати,
Щоб так, як і ми з Тобою,
міг ся посміяти.

Іди туди спокійно,
На Небесні Корні,
На Небесні Лемківські ватри.
Сядьте собі з Корнівчанами,
І з нашими лемками.
Й виглядайте нас.
Поспішаємо до Вас,
Але іщи не зараз.

До позарани,
Грицю,
До побачення.

Вічная Тобі пам'ять!

Олександр Маслей

*Господь дав, Господь і взяв.
Нехай ім'я Господнє буде благословенне!
(Йов 1, 21)*

Єднаємося у скорботі та молитві
з **БАТЬКАМИ, СЕСТРОЮ АГАФІЄЮ**
та усією родиною з приводу смерті найдорожчого

СИНА І БРАТА
бл.п. о. протоієрея Григорія НАЗАРА

Зі смертю о. Григорія ми втратили вірного Приятеля,
Патріота, Священнослужителя, щирим серцем
і душею відданого нашій Церкві,
молодому поколінню та усьому українському
народові у Польщі та поза її межами.
Вічна пам'ять **ПОКІЙНОМУ!**
Нехай земля, на якій зростав, буде Йому пухом!

Учні, вчителі, працівники
та директорка Любомира Тхір
Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях

Родині Гураків –
донці Мирославі, синам Генрикові та Маркові
з родинами –
з приводу смерті Батька

† Василя Гурака
– довголітнього члена УСКТ та згодом ОУП,
слова співчуття від імені громади надсилає
управа Відділу та гуртка в Ельблонзі

14 травня 2023 року на 95-му році життя
упокоївся довголітній член нашої організації –

† Даниїл Шумада
Донькам Ірині та Дануті з родинами
щирі слова співчуття від імені
української громади міста Ельблонга
надсилає управа Відділу та гуртка в Ельблонзі

● ПРОГРАМА заходів з нагоди святкування Вознесіння Христового 27–28 травня 2023 р. у селі Улюч на Сяніччині

Ласкаво запрошуємо всіх, кому дорога пам'ять про рід-
не село Улюч, 27–28 травня 2023 р. на урочисті богослу-
жіння з нагоди свята Вознесення ГНІХ.

Субота 27 травня 2023 р.:

14.00 – молебень біля каплички в зниклому селі Грушівка;
15.00 – молебень і панахида на місці зниклої парафі-
яльної церкви св. Миколая в Улючі, після – зустріч біля
ватри над Сяном.

Неділя 28 травня 2023 р.:

10.00 – Служба Божа в церкві Вознесення Христового
на горі Дубник в Улючі.

Оргкомітет:

Ярослав Холявка, Данута Співак, Ірени Яворницький

● Управа Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі і Греко-католицька парафія у Гіжицьку щиро- сердечно запрошують на

День Родини

– цього року пов'язаний зі

Святом дитячої творчості-2023.

Захід відбудеться в неділю, **28 травня 2023 р.,**
о 13.00

Місце події: **Ридзево 126, вул. Plażowa, 11-513 Miłki**

Виступатимуть:

- ✓ учні з Пунктів навчання української мови
та греко-католицької релігії Мазурського регіону
- ✓ соліст Ігор Гайдаш з Венгожева
- ✓ дитячі колективи ГОКіП Вількаси
- ✓ дитячо-юнацький колектив «Гілочка» з Черемхи
на Підляшші
- ✓ дитячий колектив Центру культури у Мілках
- ✓ вокально-танцювальний гурт «Вишиванка»
Об'єднання українців міста Суwalkи.

ВХІД ВІЛЬНИЙ

Від імені організаторів:

голова Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі **Іван Пік,**
парох парафії Пресвятої Трійці о. **Василь Андрій Парасюк ЧСВВ**

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemysł), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Lesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusiczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

День вишиванки в українських школах у Польщі

Білий Бір

Бартошиці

Перемишль

Ґурово-Ілавецьке

Фото з архіву шкіл